

ІМПУЛЬСИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Грись А.М. Імпульсивність як чинник девіантної поведінки. У статті розкрито особливості імпульсивної поведінки у контексті соціальної дезадаптації неповнолітніх. Розглянуто імпульсивність як стиль поведінки особистості девіантів. Висвітлено особливості імпульсивної поведінки у осіб з різними типами характеру: психопатичний, нарцисичний, пасивно-невротичний. Охарактеризовано окремі аспекти імпульсивної поведінки соціально дезадаптованих неповнолітніх, що виявляються у мотивації девіантної поведінки, стилі пізнання та сприйнятті оточуючої дійсності, а також типах інтерпретації власних дій.

Наведено досвід практичної діяльності у контексті порушення зв'язку та викривленням відчуттів між намірами та вольовою регуляцією поведінки у осіб з девіантною поведінкою. Подано способи інтерпретації "імпульсів", які не підпадають під свідомий контроль і відповідно характеризують певний стиль функціонування особистості девіанта.

Окреслено якості імпульсивних дій: примхливість, раптовість виникнення і переривання, поспішання, швидкість їх реалізації, короткий часовий проміжок між задумом і виконанням конкретних дій на відміну від звичайних дій, які передбачають відповідну підготовку та планування на шляху до досягнення цілей.

Ключові слова: імпульсивність, імпульсивні дії, намір, воля, девіантна поведінка, відповідальність.

Грись А.М. Импульсивность как фактор девиантного поведения. В статье раскрыты особенности импульсивного поведения в контексте социальной дезадаптации несовершеннолетних. Рассмотрена импульсивность как стиль поведения личности девиантов. Отражены особенности импульсивного поведения у лиц с разными типами характера: психопатичный, нарцисичный, пассивно-невротический. Охарактеризованы отдельные аспекты импульсивного поведения социально дезадаптированных несовершеннолетних, что проявляются в мотивации девиантного поведения, стиле познания и восприятии окружающей действительности, а также типах интерпретации собственных действий.

Приведен опыт практической деятельности в контексте нарушения связи и искажения ощущений между намерениями и волевой регуляцией поведения у лиц с девиантным поведением. Поданы способы интерпретации "импульсов", которые не подпадают под сознательный контроль и соответственно характеризуют определенный стиль функционирования личности девианта.

Очерчены качества импульсивных действий: капризность, внезапность возникновения и прерывания, поспешность, скорость их реализации, краткий временной промежуток между замыслом и выполнением конкретных действий в отличие от обычных действий, которые предусматривают соответствующую подготовку и планирование на пути к достижению целей.

Ключевые слова: импульсивность, импульсивные действия, намерение, воля, девиантное поведение, ответственность.

Актуальність дослідження. Девіантна поведінка на сучасному етапі розвитку суспільства є одним із поширених негативних явищ, що виникає в умовах соціальної напруженості та потребує постійного наукового вивчення та психологічного супроводу. Психологічна наука і практика сьогодні розв'язує складні задачі викликані збройним конфліктом на Сході України, що вимагає застосування адекватних психологічних методів реабілітації не лише військовослужбовців, що повернулися із зони АТО та внутрішньо переміщених осіб, а й пересічних громадян, які так чи інакше піддаються травматизації через ЗМІ та інші соціально-політичні та економічні чинники. Тому й не випадково у резолюціях наукових конференцій та інших масових заходів постійно звучить питання про законодавче забезпечення психологічної допомоги усім верствам населення в Україні. І в першу чергу найбільш вразливою категорією серед інших є неповнолітні.

У наукових дослідженнях накопичено чималий досвід вивчення психологічних чинників девіантної поведінки. Проте, психологічні чинники на кожному культурно-історичному етапі розвитку суспільства мають свої специфічні особливості та динаміку. Окрім того, незважаючи на те, що психологічні чинники девіантної поведінки вже не раз виступали предметом наукового аналізу, на сьогодні недостатньо наукових досліджень, які б розкривали глибинні психологічні механізми функціонування кожного з них, а тим паче взаємозв'язок цих чинників у структурі особистості девіанта.

Одним із чинників поширення девіантності у суспільстві, в тому числі серед підлітків є імпульсивність, яка має різновекторну, як біологічно, так і соціально зумовлену природу. Наповненість інформаційного простору елементами насильства та жорстокості також впливає на імпульсивність та агресивну поведінку

неповнолітніх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку психологічної науки, вчені намагаються дедалі глибше проникнути у сутність девіантної поведінки, глибинні її витoki та шляхи подолання. З'ясувати психологічні механізми, які розкривають окремі підпроцеси, що запускають девіантну поведінку. В рамках даної публікації ми розглянемо імпульсивність як один із чинників девіантної поведінки. Джерелом даної публікації слугував наш практичний досвід роботи з клієнтами різних категорій. Значну увагу вивченню імпульсивності приділив Девід Шапіро у своїй праці "Невротичні стилі" (1965). На думку Ю.С. Шевченко імпульсивність є сприятливим ґрунтом для подальшого розвитку неврозів і соціальної дезадаптації особистості, є механізмом аутодеструктивної поведінки. У результаті вивчення імпульсивності автор робить висновок про те, що більше половини досліджуваних підлітків мали високий рівень імпульсивності, що виражався у роздратованості, демонстративності, образливості, схильності до грубощів, небажанні підпорядковуватися правилам. При цьому відмічається, що більша схильність до імпульсивної поведінки у тих підлітків, які походять із неблагополучної сім'ї.

Річард Девідсон спираючись на багаточисленні та систематичні дослідження по афективній неврології, науці, яка говорить про те, що емоції беруть свій початок в мозку, де психологічна поведінка пов'язана з емоційними відгуками, довів, що різним людям властиві різні емоційні стилі, які являють собою сукупність емоційних реакцій і переживань, які різні за своїм виглядом, інтенсивністю та тривалістю.

Відомо також, що емоційні стилі – це продукт всіх даних функцій мозку (зв'язків, контурів, співвідношень структури функцій і нейрохімії) [3]. Таким чином автор робить незаперечний висновок, що мозок містить в собі фізичні основи емоційних стилів. Кожен стиль – це легко пізнавальна нейронна ознака та спирається на певний шаблон діяльності головного мозку. Кожен стиль має окремий аспект: *аспект стійкості до зовнішніх ознак*, дозволяє зрозуміти наскільки швидко або повільно людина відновлюється після психотравмуючих подій (втрата спокою і самовладання, злість, глибокий відчай, сум та інші негативні емоції)? *Аспект прогнозування майбутнього*, визначає і показує як довго і наскільки добре людина здатна підтримувати позитивні емоції. Особистість, що насилу здатні відчувати задоволення будь-якої тривалості і можуть бути схильні до ризику депресії або наркоманії. *Аспект соціальної інтуїції*, допомагає визначити здатність людини до емпатії, розуміння тонких невербальних сигналів співрозмовника (читання мови чужого тіла, інтонація голосу і вираз обличчя). *Аспект самоусвідомлення*, допомагає визначити здатність людини до розпізнавання емоційних сигналів у власному тілі (вони добре усвідомлюють свої думки і почуття і налаштовані на прийняття повідомлень, які посилає їм їхнє тіло). *Аспект чутливості до ситуації*, вказує на чутливість до правил соціальних контактів і здатність регулювати емоції, свою поведінку в соціальному оточенні. Люди, які не помічають соціального оточення, належать до іншої крайнощі - не вловлюють контекст. Вони не звертають уваги на неявні правила, які регулюють соціальну взаємодію і формують поведінку, яка найбільш прийнята в одній ситуації, але образлива в іншій. Залежно від того, з ким і за яких обставин відбувається взаємодія, існують різні правила і очікування - для взаємодії з друзями, з людьми, яких навряд чи знаєте, з членами сім'ї, з колегами та керівниками. *Аспект уважності*, визначає здатність концентруватися, не звертаючи уваги на втручання емоційного навантаження, відкрита усвідомленість без суб'єктивних суджень. Повсюдні емоційні сигнали, можуть бути сильними відволікаючими факторами, які часто заважають виконувати завдання або тримати себе в руках. Деякі люди можуть сидіти над роботою, незважаючи на внутрішню боротьбу з емоційним безладом; вони знаходяться на зосередженому краю спектру аспекту уважності. Інші постійно відволікаються на *емоційні імпульси*, які жодним чином не стосуються поточної задачі, вони належать до не зосереджених [3].

Праці вчених присвячені розкриттю чинників соціально дезадаптованої поведінки (В.С. Бітенський, С.В. Дворяк, Е.В. Змановська, Н.Ю. Максимова, О.В. Максим, І.Ф. Манілов, Е.Б. Первомайський, В.М. Синицький Т.А. Рябовол, Г.М. Федоришин Б.Г. Херсонський, Л.А. Філоненко та багато інших).

Виклад основного матеріалу. Термін «імпульсивність» походить від латинського «імпульс», що означає «поштовх», «спонукання». Імпульсивність – це особливість поведінки, а в стійких формах риса характеру, яка полягає у схильності діяти по першому зову, під впливом зовнішніх обставин або емоцій. Імпульсивність виявляється в необґрунтованих вчинках, швидких реакціях, які потім можуть обмірковуватися. Імпульсивні дії переважно є неусвідомлюваними та здійснюються на основі підсвідомих установок, стереотипів, залежать від спрямованості особистості.

Імпульсивність у сучасних підлітків дедалі частіше виявляється через надмірні перевантаження, у тому числі й інформаційні, надмірно швидкий темп життя, який відображається і на кризових станах цього вікового періоду. Внаслідок цього психіка перенапружується і тоді реалізуються крайні варіанти захисної

поведінки: або надінтенсивне застосування захисних механізмів (ізоляція, різного роду залежності), або недостатнє їх використання, що у крайніх варіантах може стати симптоматичним.

Імпульсивні прояви у поведінці особистості неповнолітніх виявляються і через соціально-психологічні чинники, а саме втрату тісних емоційних взаємозв'язків між батьками та дітьми, оскільки більшість батьків сьогодні змушені працювати на кількох роботах (подекуди у різних країнах, як от дистантні сім'ї), щоб забезпечити сім'ю. При цьому втрачається соціалізуюча та виховна функція в сім'ї. А натомість провідним Інститутом соціалізації і заняттям сучасних підлітків після школи виявляється інтернет-мережа з її хаотичними неконтрольованими інформаційними потоками, які накладають свій відбиток на формування підростаючої особистості, у тому числі імпульсивної поведінки. Проте, не лише сім'я, а й сучасна школа, як засвідчує наш досвід взаємодії з педагогами та дітьми, не справляється із виховними та соціалізуючими функціями. Багато вчителів у школі скаржаться на те, що підлітки під час уроку масово сидять у навушниках, слухають музику, замість того, щоб слухати пояснення навчального матеріалу вчителем. Діти у свою чергу вказують на те, що їм нецікаво на уроці. Що більшість вчителів (особливо пенсійного та передпенсійного віку) не володіють тією інформацією, яку знають сучасні діти... Результатом цього є взаємні звинувачення з боку батьків та вчителів та неготовність їх звертатися за кваліфікованою психологічною допомогою. Такі умови породжують велику кількість дітей у школі, які є педагогічно занедбаніми (у випадку, якщо сім'я не має можливості оплатити індивідуальні заняття із вчителем з певного предмета). Усе це призводить до того, що вчителі-предметники мають велику кількість індивідуальних занять із дітьми, відповідно й не мотивовані повною мірою викладатися на уроці, а подекуди і взагалі йдуть із школи, бо їм більше підходить працювати з дітьми індивідуально. Виходить замкнене коло: молоді вчителі, а тим паче початківці, які володіють більшими компетентностями у інформаційно-комунікаційних технологіях, у порівнянні із більш старшим поколінням не бажають працювати у школі з різного роду причин, передусім низької матеріальної стимуляції, труднощів у комунікації із більш досвідченими вчителями. А педагоги передпенсійного та пенсійного віку, із безвиході, продовжують працювати у школі, незважаючи на відсутність діалогічних відносин із дітьми, власне емоційне вигорання та незадоволеність у цілому своїм професійним життям.

Спроби припинити ситуацію залученості підлітків у інтернет-простір дорослими, та хоч якось вплинути на них, як на уроці, так і вдома викликають лише агресію, крик, роздратування, небажання слухати, що ще більше посилює напруження у стосунках, відчуженість, закритість, зануреність дітей у себе та глобальне відчуття того, що їх не розуміють оточуючі...

Вищезазначене стосується не лише порушень найближчого оточення підлітків і характеру стосунків у ньому, а й, і що найголовніше, усе це визначає надалі *стосунки із самим собою*, що обертається почуттям провини та аутодеструктивною поведінкою. Внутрішня картина зовні імпульсивної поведінки стосується загального стану психологічного неблагополуччя, невміння адекватно реагувати на труднощі, переживання тривоги, страху, безвиході, незадоволеності своїм життям, ставлення до майбутнього.

Важливим феноменом, що пояснює природу імпульсивної поведінки є полenezалежність – поняття, що відображає переважно орієнтацію суб'єкта на внутрішні еталони впорядковування зовнішніх вражень в умовах, коли йому нав'язуються неадекватні форми відображення світу [1].

Полenezалежність охоплює широкий спектр явищ: від явищ *стійкості і адекватності сприйняття* оточуючого світу, в обставинах, що утруднюють дане сприйняття до прояву автономії особистості у ситуації сугестивного впливу групи. Залежною від поля вважається така поведінка, при якій суб'єкт *імпульсивно* відгукується на стимули, що володіють для нього спонукальною силою ("валентністю"), поза впливом прийнятої заделегідь цілі. Незалежна від поля поведінка виявляється в переважаючій орієнтації особистості на власну ціль і в ігноруванні тиску наявної ситуації. У контексті роботи з соціально дезадаптованими неповнолітніми цей феномен є особливо важливим, коли йдеться про здатність протистояти деструктивним впливам групи однолітків.

Девід Шапіро у своїй праці "Невротичні стилі" (1965) вказує на те, що імпульсивний стиль поведінки в одних випадках може бути основною ознакою, характерною для певного типу діагнозу, а в інших однією серед багатьох інших ознак і проявів девіантної поведінки [2]. До цієї групи можуть входити особи з імпульсивним, психопатичним і частково пасивно-невротичним, або нарцисичним характером. Незважаючи на видимі відмінності, усі ці типи об'єднують загальні межі поведінки, які виявляються у стилі пізнання і, особливо, мотивації і характерному типі сприйняття дій.

Особливою рисою імпульсивних осіб є спотворення відчуття наміру і волі. Форма наміру — це *частина*, що існувала ще раніше до більш глибокого пласта і напряму інтересів. Ця особливість виявляється як "імпульс", якому неможливо чинити опір, і як "примха", що відіграє в житті імпульсивних

людей найважливішу роль. Підліток, що хоче придбати нову модель телефона, по дорозі до школи помічає у перехожих саме ту модель, яку він хотів би мати. А по дорозі зі школи відчує бажання увійти до магазину де продаються телефони; підліток, що не цікавиться цим саме зараз, може навіть не помічати, ані телефонів у руках перехожих, ані магазину.

Приклад із практики. “Мама привела хлопчика 12 років на консультацію до психолога, будучи сильно стурбованою тим, хто з нього виросте? Якщо у такому ранньому віці він вкрав у когось мобільний телефон і приніс його додому. Хлопчик не приховував цього від батьків... І вдома на нього накричали. Мама навіть плакала. У психолога він розповів, що батько не працює. А мама працює на трьох роботах. Рідко буває вдома. Одного разу йому родичі подарували гроші. Батько забрав їх у хлопчика і купив мамі у подарунок планшет на День народження. У результаті чого хлопчик вирішив, якщо батькові можна не спитавши у нього згоди розпоряджатися його грошима, то чому він не може “взяти” телефон у іншого хлопця.... На пропозицію психолога прийти на консультацію обом батькам жінка каже, що чоловік не захоче прийти з нею до психолога. А натомість питає, чи можна вона приводитиме до психолога лише хлопчика...

Суб’єктивне сприйняття імпульсу само по собі є ознакою стилю функціонування особистості, а також вибору адекватних методів і прийомів надання психологічної допомоги. Інколи, із-за примітивної природи деяких імпульсивних дій, створюється враження, що імпульсивні дії — це справжні вибухи, в яких звичайні системи саморегуляції, або не задіяні, або зовсім відсутні.

Фрагмент роботи із соціально дезадаптованим неповнолітнім: “...Грав у комп’ютерні ігри кілька днів поспіль (переривався ненадовго). А потім сам того не помітивши, раптом згадав про жінку, яка жила у тому ж будинку. Колись допомогала П. (гадала на картах, коли опинився у скрутному становищі, підтримала). Піднявся до неї і скоїв злочин...” Із слів неповнолітнього він не може точно відтворити послідовність виникнення думок у голові. Ніколи раніше про це не думав. Він і сам шокований, як міг це зробити... Адже жінка колись йому допомагала...

Однак слід відмітити, що не всі імпульсивні дії — живі і драматичні. Інколи тиха, спокійна і зовні дуже пасивна дія, зсередини може бути куди більш імпульсивнішою. Наприклад, імпульсивне переривання стосунків, у випадку, якщо є *страх бути покинутим*.

Приклад із практики. *Клієнтка Л:* звернулася із скаргою на депресивний стан впродовж кількох місяців. Ось коротко її історія: батько покинув матір, коли вона була ще маленькою. Тепер вона є постійним ініціатором розриву стосунків із чоловіками, щоб вони першими не покинули її. Причому імпульсивність виявляється не лише у стосунках із протилежною статтю. А також і у перериванні будь-якої діяльності, постійній зміні місця проживання тощо. Клієнтка скаржиться на те, що вже переїхала до третьої країни, а її стан не покращується. А навпаки погіршується... Як тільки-но досягається певний рівень стабільності на одному місці, клієнтка все кидає, і кардинально змінює своє життя. Спостерігаючи за своїм внутрішнім станом у результаті використання медитативних практик помітила, що її стан може змінюватися, як під дією внутрішніх процесів (сумнівів стосовно правильності вибору свого нового життєвого шляху, самозвинувачення), так і зовнішніх, зовсім, на її думку, випадкових. Вона раптово починає плакати посеред вулиці. При цьому клієнтка відмічає, що у цілому вона є досить спокійною і наодинці проводить багато часу та почувається самотньо.

Нещодавно клієнтка відслідкувала у собі наявність ніби-то двох внутрішніх позицій, які не дають змоги їй зробити вірний вибір у житті. Ці дві позиції у її голові представлені ніби-то двома жінками: одна молода, яка їй каже: “Роби кар’єру! Це надійніше!”. А інша – стара жінка, їй каже: “Ти повинна вийти заміж, зустріти чоловіка, який піклуватиметься про Тебе... Він обов’язково має бути набагато старший від Тебе...”. Сама ж клієнтка зловивши себе на цих двох полярностях міркує з психологом про те, що є ще “Вона”, яка стоїть поміж цими двома жінками і вважає, що цілком можливо було б у реальному житті реалізувати і той, і інший варіант вибору. Якщо постаратися... Але ця своя позиція ледь “уловима”. І дві попередні позиції, переважно заглушують її. І в реальному житті, вона спостерігає, що слухає більше саме їх, і імпульсивно у поведінці керується саме їхніми настановами, а не своїми. І від цього їй стає сумно і боляче на душі...

Приклад *клієнтка А:* батьки її ніколи не були одруженими. Батько у дитинстві, та й зараз, добре ставиться та піклується про неї. З розповідей про її дитинство дівчинка дізналася, що коли вона народилася батько вирішив, що їй буде краще жити із його мамою (її бабусею). Вона й справді добре піклувалася про дівчинку. Піклувалася і мама, яка багато працювала... І часто за спогадами клієнтки обіцяла прийти і побути із нею довше. Але у неї не завжди виходило... І тоді дівчинка багато сумувала і плакала, що її покинули... Коли дівчинка підросла, батько часто ставив їй умови: зробиш уроки, прибереш у кімнаті, поїдемо до мами...

Зараз дівчина страждає через те, що вона не може зробити правильний вибір для себе. У неї глибокі образи на батьків про те, чому її ніхто у дитинстві не запитував, а що ж хоче вона? І тепер вона не знає, що ж вона хоче насправді. Вона не може визначитися чим вона хоче займатися? Що їй подобається, а що ні? І через це вона постійно плаче...Вона не знає: "Хто вона є?" І чого насправді хоче від життя...? У неї так багато Я.... І всі вони розмиті...

У цьому ключі можна надалі працювати із уточнюючими запитаннями: "Ким Ти намагаєшся бути?", "Ким не хочеш бути?", "Ким Ти є насправді?", "Що значить для Тебе бути собою?". Звісно, одного лишень розуміння відповіді на ці запитання недостатньо, однак відповідь на них, часто дає початок, стимул для вивільнення більш глибоких, прихованих відчуттів.

Відчуття власної нікчемності і самоприниження – це ознаки глибокої рани; депресія або інертність сигналізують про небажання жертвувати справжньою особистістю задля тимчасового задоволення, яке пропонує фальшива компенсація. Самотність – сигнал про втручання, яке мало місце раніше, яке у теперішній час є наслідком нарцисичного маніпулятивного сприйняття інших. Фізична біль – прямий сигнал про біль психічну – це результат *хронічного стримування імпульсів* за рахунок оборонних маневрів. Біль—це сигнал, який вказує туди, куди потрібно спрямувати свою увагу. Це підтверджує необхідність використання технік, як сприяють більш повному усвідомленню психічної дійсності справжнього Я.

У професійному самовизначенні також є проблеми. Раніше вона думала, що хоче навчатися у політехнічному Інституті. А зараз вона вважає, що хоче бути журналісткою, чи працювати з дітьми. І коли у неї у голові так багато сумнівів... То вона просто лягає на ліжко і нічого не робить. Як це показано на малюнку нижче. А якщо починає щось робити, то її "Я" такі страждальні, і жодне з них не відчуває її підтримки і схвалення.

Малюнок 1. Прояви Я у імпульсивному активному та пасивному стані

Тобто як бачимо, ці два приклади демонструють і в начебто зовні спокійних, доволі пасивних людей наявність імпульсивного стилю.

Вивчення двох формальних протилежностей — імпульсивності і крайньої пасивності — показує їх близьку спорідненість. У зв'язку з їх схожістю, правильно буде сказати про загальний пасивно-імпульсивний стиль [1].

У цьому прикладі бажання щось робити начебто з'являються, але вони не розвиваються у стійкий інтерес і емоційна підтримка цілей не реалізується. І така ситуація відбувається через те, що дівчина, хоча й тісно спілкується з обома батьками, насамперед не отримала досвіду реалізації автономної поведінки у цих дитячо-батьківських стосунках.

Звідси випливає, що суб'єктивне сприйняття своїх власних дій у край пасивними або "слабкими" людьми, особливо коли вони "піддаються" зовнішньому тиску з боку інших, або яким-небудь спокусам, надзвичайно схоже з суб'єктивним сприйняттям більш типового імпульсивного стилю. При цьому, коли відбувається деяке *послаблення наміру*, то це дає можливість захищатися від особистої відповідальності перед іншими людьми і перед самим собою.

Таким чином, імпульсивні дії виникають раптово і обриваються різко, причому що звичайна дія, як правило, прагне до реальних цілей і у неї зазвичай є певні передумови. Імпульсивна дія — це завжди незапланована дія. Виходячи з цього для роботи з імпульсивністю можна використовувати тренінги цілепокладання.

Список використаних джерел:

1. Психологический словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Политиздат, 1990. — 494 с.
2. Шапиро Д. Невротические стили. // Д. Шапиро – М.: Институт Общегуманитарных исследований, 2016 – 224 с.
3. Davidson, R.J. The Emotional Life of Your Brain : How Its Unique Patterns Affect the Way You Think, Feel, and Live - and How You Can Change Them / S. Begley, R.J. Davidson. - New York : Hudson Street Press, 2012. -304 с.

Spysok vykorystanykh dzherel:

1. 1. Psihologicheskij slovar' / Pod obshh. red. A. V. Petrovskogo, M. G. Jaroshevskogo. — 2-e izd., ispr. i dop. — М.: Politizdat, 1990. — 494 s.
2. Shapiro D. Nevroticheskie stili. // D. Shapiro – М.: Institut Obshhegumanitarnyh issledovaniy, 2016 – 224 s.
3. Davidson, R.J. The Emotional Life of Your Brain : How Its Unique Patterns Affect the Way You Think, Feel, and Live - and How You Can Change Them / S. Begley, R.J. Davidson. - New York : Hudson Street Press, 2012. - 304 p.

Grys A.M. Impulsivity as a factor of deviant behavior. *The article describes the features of impulsive behavior in the context of juvenile social maladaptation. Impulsivity is understood as a personal style of deviant behavior. The article highlights the impulsive features of people having different character types: psychopathic, narcissistic, passive-neurotic. Some aspects of impulsive behavior of socially maladapted minors, which are manifested in the motivation to deviant behavior, their cognition styles and perception of the surrounding reality, as well as their interpretations of their own actions are described.*

The practical experience concerning disruption of communications and distortion of feelings between intentions and voluntary regulated behavior of people with deviant behavior are given. The methods to interpret "impulses" that do not fall under conscious control and, accordingly, characterize a certain style of a deviant individuality's functioning are presented.

The following characteristic of impulsive actions are outlined: capriciousness, sudden occurrence and interruption, hurry, their speedy implementation, a short time interval between a plan and its implementation in specific actions, in contrast to the regular actions that involve appropriate preparation and planning to achieve a goal.

The article concludes that the coherence of different interests and emotional associative support allows an individual to assume personal responsibility before others and him/herself dues to awareness and reflection of impulsive intentions even at the stage of desire appearance.

Key words: *impulsivity, impulsive actions, intent, will, deviant behavior, responsibility.*

Відомості про автора

Грись Антоніна Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології соціально дезадаптованих неповнолітніх Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Hrys, Antonina M., Dr., head, lab. of psychology of maladjusted adolescents, G.Kostiuk Institute of Psychology of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

E-mail: Gris.1976@mail.ru